

Połączeni 2 dziedzictwem

Scenariusze zajęć

dotyczących niematerialnego
dziedzictwa kulturowego
Polski i Ukrainy

PAKIET
EDUKACYJNY NR 2

SCENARIUSZ 1/3

Połączeni dziedzictwem

Scenariusze zajęć
dotyczących niematerialnego
dziedzictwa kulturowego
Polski i Ukrainy

Pakiet edukacyjny nr 2, scenariusz 1/3

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

60
LAT MISJI

© Narodowy Instytut Dziedzictwa, 2022

Koncepcja i tekst

Katarzyna Zarzycka / Fundacja Plenerownia

Współpraca przy koncepcji, prezentacja interaktywna

Marcin Zarzycki / Fundacja Plenerownia

Opracowanie graficzne i skład

Barbara Łepkowska / Fundacja Plenerownia

www.plenerownia.com

fundacja
PLENEROWNIA

Konsultacja

Beata Bauer / NID

Katarzyna Sadowska-Mazur / NID

Korekta

Monika Ślizowska

Źródła zdjęć wykorzystanych w materiałach

Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Pixabay,
<http://virtmuseum.uccs.org>, Wikimedia Commons,
UNESCO, NID

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Centrum Pomocy
dla Kultury na Ukrainie
Support Center
for Culture in Ukraine

unesco
Polski Komitet
do spraw UNESCO

Połączeni dziedzictwem

- grupa wiekowa: 9-15 lat
- szkoła podstawowa, II etap edukacyjny: klasy 4-8
- przedmiot – lub przedmioty w przypadku scenariuszy interdyscyplinarnych: język polski, historia, geografia, informatyka, wiedza o społeczeństwie, język angielski
- czas: 4 scenariusze lekcji, z których można tworzyć różne kombinacje – w zależności od możliwości i potrzeb; na realizację każdego ze scenariuszy przewidziano minimum 45 minut
- miejsce zajęć: klasa
- powiązanie z podstawą programową: zajęcia wprowadzają uczniów w świat wartości, w tym współpracy, solidarności, szacunku dla tradycji, wskazują wzorce postępowania, pomagają w budowaniu relacji społecznych, wzmacniają poczucie tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej; rozwijają szereg kompetencji i postawę obywatelską, szacunek dla innych osób, otwartość na świat i inne kultury, ćwiczą sprawne komunikowanie się w języku polskim, rozwijają umiejętność poszukiwania, analizowania i wyko-

rzystywania informacji z różnych źródeł, służą rozwojowi kreatywności i umiejętności rozwiązywania problemów z różnych dziedzin z wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki, umożliwiają wykorzystanie wiedzy do interpretacji wydarzeń i zjawisk zachodzących we współczesnym świecie

Uwaga: pracę z pakietem założono jako proces; uczniowie coraz głębiej zanurzają się w temat; każdy ze scenariuszy można dostosować do własnych potrzeb i charakteru grupy; proponowane materiały wykorzystywane w trakcie pracy są różnorodne i stwarzają wiele możliwości pracy, rozmowy, przemyśleń; można je wykorzystywać w pracy w grupach mieszanych polsko-ukraińskich; poszczególne materiały można wykorzystywać tylko częściowo, np. nie wykonując wszystkich poleceń albo nie prezentując całości filmu; scenariusz można uzupełnić własnymi materiałami.

Cele:

A.

Wiadomości:

Uczeń:

- wyjaśnia termin dziedzictwo kulturowe;
- wymienia różne przykłady dziedzictwa;
- przytacza różne zagrożenia wobec dziedzictwa, zwłaszcza w kontekście aktualnych wydarzeń i zjawisk na świecie;
- ma podstawową wiedzę na temat środków masowego przekazu oraz wybranych spraw międzynarodowych;
- prezentuje wartości związane z dziedzictwem kulturowym;
- wskazuje na mapie Polskę i Ukrainę;
- ilustruje za pomocą przykładów hasło „Połączeni dziedzictwem” w kontekście Polski i Ukrainy;
- opisuje różne przykłady dziedzictwa niematerialnego Polski i Ukrainy

B.

Umiejętności:

Uczeń:

- rozwija kreatywność oraz umiejętność współpracy w grupie;
- ćwiczy umiejętność wypowiadania się;
- wyszukuje informacje w różnych źródłach, porządkuje je, analizuje i wykorzystuje;
- dostrzega relacje między aktualnymi wydarzeniami i tematem zajęć;
- uczestniczy w rozmowie na zadany temat i wyraża własne poglądy;
- wyciąga wnioski na podstawie dostępnych danych;
- kreatywnie rozwiązuje problemy;
- odczytuje kody kultury

C.

Postawy:

Uczeń:

- jest zainteresowany dziedzictwem kulturowym;
- ma poczucie przynależności do wspólnoty opartej na wspólnych wartościach, historii i elementach dziedzictwa;
- dostrzega wartość dziedzictwa, potrzebę jego ochrony oraz to, że stanowi ono pomost łączący różne zakątki świata, kultury, ludzi;
- jest świadomy istnienia wspólnego dziedzictwa kulturowego i czuje się za nie odpowiedzialny;
- rozwija postawę obywatelską;
- jest otwarty na inne kultury, ciekawy świata;
- rozwija chęć bycia aktywnym w życiu społecznym

Formy pracy: indywidualna, grupowa

Metody pracy: aktywizujące, problemowa, waloryzująca, poszukująca

Środki dydaktyczne: podawane osobno w scenariuszu do każdej lekcji

Zakodowane połączenia

Scenariusz zajęć nr 1

Temat:

**Zakodowane połączenia – odkrywam
bezcenny skarb – dziedzictwo kulturowe**

Środki dydaktyczne:

- komputery lub inne urządzenia mające połączenie z internetem
- tablica interaktywna
- karty pracy dla uczniów do wydrukowania: karta zadań nr 1 – gazeta
- karta zadań nr 2 – pasek z linkiem do publikacji online *Kronika Zabytko-
maniaka*, tom III, Narodowy Instytut Dziedzictwa, 2020
- karta zadań nr 3 – QR kod z linkiem do filmu *What Does Intangible Cultural
Heritage Mean to You?*, prod. UNESCO, 2019
- karta zadań nr 4 – obrazy

I. FAZA WPROWADZAJĄCA (ok. 5 min)

Czynności organizacyjno-porządkowe. Nauczyciel nie zdradza od razu tematu zajęć. Lekcję zaczyna, zadając uczniom kilka pytań: Czy czytają jakieś gazety? Czy potrafią opowiedzieć o jakimś aktualnym wydarzeniu ze świata, Polski, swojej miejscowości albo szkoły? Skąd możemy czerpać wiedzę na temat tego, co się wokół nas dzieje, i czy taka wiedza jest nam potrzebna i do czego?

II. FAZA REALIZACYJNA (ok. 35 min)

1. Nauczyciel rozdaje uczniom kartę zadań nr 1, której szata graficzna przypomina gazetę. Prosi, by spojrzeli na zdjęcie ilustrujące artykuł i zwrócili uwagę, że brak mu nagłówka. Co podpowiada nam zdjęcie, jeżeli chodzi o treść artykułu? Nauczyciel słucha wypowiedzi uczniów, następnie prosi, by zapoznali się z tekstem oraz znajdującymi się poniżej pytaniami. Po zakończeniu lektury grupa odpowiada na pytania. Nauczyciel moderuje dyskusję, np. w przypadku doboru nagłówka może zwrócić uwagę na subtelne różnice między podanymi propozycjami (Dziedzictwo ginie! – wykrzyknik nadaje dramatyzmu; Razem dla dziedzictwa – podkreślone wspólnotowe działania; Zagrożone dziedzictwo na Ukrainie – określa wiodący wątek artykułu, jest bardziej „grzeczny” niż nagłówek nr 1); z punktu widzenia treści całego artykułu dodatkowych informacji, z których można byłoby zrezygnować, dostarcza akapit szerzej wyjaśniający, czym zajmowała się artystka Maria Prymachenko.

2. Nauczyciel przytacza temat lekcji. Wyjaśnia, że pierwsze ćwiczenie z gazetą było do niego wprowadzeniem. W dalszej części zajęć uczniowie będą musieli rozszyfrowywać różne informacje, odczytywać rozmaite kody, które będą dotyczyły dziedzictwa kulturowego.

3. Nauczyciel proponuje, by uczniowie zajęli się teraz odkodowaniem terminu dziedzictwo kulturowe. Co to właściwie jest? Dzieli klasę na grupy ok. czteroosobowe. Każdej grupie rozdaje pasek papieru z wy-

drukowanej karty zadań nr 2, na której znajduje się link do publikacji online *Kronika Zabytkomanika*, tom III, dostępnej na stronie Narodowego Instytutu Dziedzictwa

(<http://edu.nid.pl/materialy-edukacyjne/tom-iii-kronika-zabytkomaniaka>).

Na karteczce podano także numer strony (strona 15), na której dzieci mogą znaleźć potrzebne wiadomości. Przy wykonaniu zadania korzystają z własnych telefonów bądź komputerów połączonych z internetem. Grupy samodzielnie zdobywają informacje, posługując się podanymi danymi. Nauczyciel weryfikuje ich pracę, zadając pytania kontrolne. W celu podsumowania może wyświetlić podaną stronę z *Kroniki Zabytkomaniaka* na tablicy interaktywnej. Oprócz tekstu ilustruje ona dziedzictwo w postaci dwóch skrzyń reprezentujących wizualnie dziedzictwo materialne i niematerialne jako skarby. Ten motyw może posłużyć łatwiejszemu przyswojeniu wiedzy przez dzieci.

4. Nauczyciel zadaje kolejne pytanie, związane z poprzednim zadaniem: czy zniszczenia opisywane w artykule prasowym, który dzieci czytały na początku zajęć, dotknęły dziedzictwa materialnego czy niematerialnego? Zwraca uwagę uczniów na pojawiające się w tekście zdanie: „Zniszczony dorobek ukraińskiej artystki stał się symbolem wojennej katastrofy, w wymiarze materialnym i duchowym”. Jak można je rozumieć? Czy wojna niszczy tylko zabytki i inne elementy dziedzictwa w sensie materialnym? A jak wygląda sytuacja dziedzictwa niematerialnego? Należy podkreślić, że nośnikiem tego dziedzictwa, jego przekazicielami są ludzie. To oni przekazują umiejętności, wiedzę, zwyczaje, wspomnienia, opowieści, tradycje, legendy. Dziedzictwo niematerialne to coś, co żyje i trwa dzięki ludziom, którzy się ze sobą porozumiewają, dzielą doświadczeniem, wiedzą, przekazują innym swoje umiejętności i wartości. O unikatowym charakterze dziedzictwa niematerialnego decyduje właśnie ten nieprzerwany proces stałego przetwarzania, kultywowania, przekazywania, interpretowania.

5. W nawiązaniu do powyższego wątku nauczyciel znów proponuje

pracę w grupach. Rozdaje uczniom kartę zadań nr 3, na której znajduje się QR kod z linkiem do filmu *What Does Intangible Cultural Heritage Mean to You?* – Co oznacza dla ciebie dziedzictwo niematerialne?

(<https://www.youtube.com/watch?v=2phs0pQlgWU>),

wyprodukowanego przez UNESCO. Film jest w języku angielskim (jeden z lektorów mówi po hiszpańsku, a tłumaczenie jego słów na angielski pojawia się na napisach; napisy pojawiają się zresztą w całym filmie). Na karcie zadań znajduje się również storyboard z tekstem w języku polskim, odpowiadającym tekstowi angielskiemu (i hiszpańskiemu). Uczniowie oglądają film, pomagając sobie w zrozumieniu jego treści załączonym tłumaczeniem. Nauczyciel następnie zadaje pytania: o czym był film? Jakie skojarzenia mieli z niematerialnym dziedzictwem kulturowym ludzie, których wypowiedzi pojawiają się w filmie? Jakie przykłady niematerialnego dziedzictwa kulturowego zaobserwowały dzieci na filmie? Dlaczego jednej z rozmówczyń z dziedzictwem kojarzył się kolor i hałas? Jakie jeszcze wartości związane z niematerialnym dziedzictwem wymieniali rozmówcy? Niech dzieci zwrócą uwagę zwłaszcza na te, które odnoszą się do wspólnoty, nawiązywania kontaktów między ludźmi. Jeżeli nauczyciel ma taką potrzebę, może przeznaczyć czas na zanotowanie słówek angielskich, które wzbogacą słownik uczniów bądź przypomną wiedzę. Uwaga: jeżeli nauczyciel uzna, że język stanowi barierę nie do pokonania, może potraktować film wyłącznie jako ilustrację dziedzictwa niematerialnego i wówczas skupić uwagę dzieci na kadrach filmowych: co przedstawiały, jakie przykłady dziedzictwa dzieci zaobserwowały.

6. Nauczyciel prosi, by dzieci zwróciły uwagę na wypowiedzi Audrey Azoulay, dyrektor generalnej UNESCO – tę pojawiającą się w filmie i cytowaną w artykule prasowym. W jaki sposób walory dziedzictwa wspomniane przez dyrektor UNESCO mogą okazać się „katalizatorem pokoju i jedności na przyszłość”?

7. Na końcu nauczyciel prosi, by dzieci odpowiedziały na pytanie pojawiające się w filmie: co dla nich oznacza niematerialne dziedzictwo

kulturowe, jakie mają z nim skojarzenia? Proponuje uczniom zabawę nawiązującą do tematu zajęć, który dotyczy „Zakodowanych połączeń”. Zabawa będzie opierała się na różnych kodach kulturowych, można ją nazwać „Synapsy” (gdyż będzie opierała się na podobnym mechanizmie, na jakim działają synapsy, stanowiące miejsce komunikacji między dwiema komórkami). Jednym z jej efektów będzie ukazanie, że dziedzictwo niematerialne i materialne są ze sobą ściśle powiązane. Przykładowo nauczyciel rzuca hasło: „rzeka”, a następnie osoby dorzucają: „Wisła – flisacy – zboże – chleb – zwyczaj witania chlebem i solą – wesele – oczepiny – wiano – skrzynia posagowa – skansen – budownictwo – drewno – rzeźba” – itd. Hasło wyjściowe mogło poprowadzić grupę w zupełnie inną stronę, np.: „rzeka – woda – chrzest – wierzenia – duchy – Święto Zmarłych – Día de los Muertos – Meksyk – Frida Kahlo – malarstwo”. Zabawa ma ukazać bogactwo dziedzictwa, różnorodność naszych z nim skojarzeń, to, jak buduje naszą kulturę i łączy ludzi.

III. FAZA PODSUMOWUJĄCA (ok. 5 min)

1. Nauczyciel pyta o wrażenia z lekcji i zapowiada dalszą pracę w dekodowanie. Będzie ona rozwijana na następnych zajęciach.
2. Aby dzieci poćwiczyły szare komórki i umiejętność odczytywania zakodowanych połączeń, otrzymają pracę domową. Nauczyciel wręcza im kartę zadań nr 4. Znajdują się na niej same obrazy – uczniowie mają odkryć, w jaki sposób wiążą się one z zagadnieniami poruszonymi na lekcji. Nie muszą zajmować się wszystkimi obrazami, wystarczy, że odkryją kontekst łączący zajęcia z jednym z nich. Obrazy łączą się z tematem zajęć w następujący sposób:

zdjęcie nr 1: przedstawia płonący Zamek Królewski w Warszawie, ostrzelany przez niemieckie lotnictwo we wrześniu 1939 r. – zniszczenia dziedzictwa zdarzały się także w przeszłości na całym świecie, są częścią naszej historii; przykładem jest Polska, która od-

niosła olbrzymie straty na polu dziedzictwa i kultury w trakcie II wojny światowej; płonący Zamek Królewski to także symbol ataku na kulturę kraju, wartości duchowe. <http://dzielautracone.gov.pl/> (dostęp: 17.04.2022) – pod tym adresem Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu prowadzi bazę strat wojennych, obejmującą zbiory malarstwa, rzeźby, rzemiosła artystycznego, biblioteczne i inne;

zdjęcie 2: przedstawia znak Błękitnej Tarczy – <http://www.mkidn.gov.pl/pages/blekitna-tarcza/pl/program-blekitnej-tarczy/znak-blekitnej-tarczy.php> (dostęp: 17.04.2022);

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Zabytek> (dostęp: 17.04.2022) – Błękitna Tarcza (Blue Shield) jest kulturowym odpowiednikiem Czerwonego Krzyża. Jest to symbol ochrony określony w konwencji haskiej z 1954 r. (Konwencja o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisana w Hadze dnia 14 maja 1954 r.). Zgodnie z zapisami konwencji znak Błękitnej Tarczy służy dla oznakowania obiektów kultury, aby zapewnić im ochronę przed atakiem w razie konfliktu zbrojnego;

zdjęcie 3: przedstawia obraz Pabla Picassa – *Guernica* – Picasso zachwycał się pracami Marii Prymachenko (a UNESCO ustanowiło rok 2009 rokiem artystki), o czym wspomniano w tekście prasowym, z którym pracowały dzieci; obraz *Guernica* to manifest Picassa przeciw wojnie; artysta namalował go w 1937 r. po zbombardowaniu hiszpańskiego miasteczka Guernica przez siły faszystowskie w trakcie hiszpańskiej wojny domowej; obraz przedstawia cierpienie ludzi, zwierząt, miasta, kultury;

zdjęcie nr 4: przedstawia symbolicznie proces globalizacji, odnosi się do jednego z czynników, które zagrażają dziedzictwu niematerialnemu;

zdjęcia nr 5, 7, 9: ilustrują różne zagrożenia dla dziedzictwa: nadmierną turystykę, klęski naturalne oraz nielegalny handel dobrami kultury; więcej materiałów na temat tych zagrożeń, które można

wykorzystać w pracy z dziećmi, znajduje się w *Kronice Zabytkomaniaka*, tom V, wydanej przez Narodowy Instytut Dziedzictwa;

zdjęcie 6: odnosi się do kampanii „Zabytki to Twoje dziedzictwo. Nie pozwól niszczyć. Reaguj!” Narodowego Instytutu Dziedzictwa i ukazuje, że zagrożeniem dla dziedzictwa są nie tylko wojny, ale także akty wandalizmu, których doświadczamy często w naszym otoczeniu;

zdjęcie 8: ukazuje goryla zamieszkującego w jednym z afrykańskich parków narodowych; uświadamia, że jesteśmy odpowiedzialni również za dziedzictwo naturalne, któremu zagraża wiele czynników;

Karta pracy nr 1

[miejsce na nagłówek]

W wyniku inwazji Rosji na Ukrainę dziedzictwo kulturowe napadniętego kraju jest mocno zagrożone. Od początku wojny (24 lutego 2022 r.) zniszczeniu uległo kilkaset obiektów, a wiele innych zostało uszkodzonych. Wśród zdewastowanych miejsc są budynki związane z kultem religijnym, zabytkowe kamienice, muzea, biblioteki, teatry i pomniki.

Wojna powoduje cierpienie milionów ludzi, olbrzymie straty i zniszczenia, zagrażając kulturze kraju, pamiętkom jego historii, a także wartościom ważnym dla całej ludzkości. „Musimy chronić dziedzictwo kulturowe Ukrainy jako świadectwo przeszłości, ale również jako katalizator pokoju i jedności na przyszłość, który międzynarodowa społeczność ma obowiązek chronić i zachować” – powiedziała na początku konfliktu Audrey Azo-

ulay, dyrektor generalna UNESCO, Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury.

W pierwszych dniach inwazji światowe media informowały o pożarze muzeum w miejscowości Iwanków, położonej na północny zachód od Kijowa. Instytucja w swoich zasobach posiadała prace wielu artystów, ale największą rozpoznawalnością wśród nich cieszyła się Maria Prymachenko, znana także poza Ukrainą. Zniszczony dorobek ukraińskiej artystki stał się symbolem wojennej katastrofy, w wymiarze materialnym i duchowym.

Maria Prymachenko (1908–1997) była artystką ludową i reprezentantką prymitywizmu w sztuce. W swojej twórczości zajmowała się rysunkiem, haftem i malarstwem ceramicznym. Była laureatką wielu nagród, a pod wrażeniem jej talentu był sam Pablo Picasso.

Po ataku Rosji na Ukrainę polskie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego postanowiło powołać specjalną komórkę, której zadaniem jest pomoc Ukrainie w obszarze kultury. Przy Narodowym Instytucie Dziedzictwa – instytucji, która od 60 lat bada i chroni polskie dziedzictwo kulturowe powstało Centrum Pomocy dla Kultury na Ukrainie, które ma koordynować (krajowe i zagraniczne) inicjatywy ratujące zasoby kulturalne naszego bliskiego sąsiada.

Dobierz najlepszy twoim zdaniem nagłówek do artykułu lub wymyśl swoją propozycję. Uzasadnij swój wybór.

DZIEDZICTWO GINIE!
RAZEM DLA DZIEDZICTWA
ZAGROŻONE DZIEDZICTWO NA UKRAINIE

.....
.....
.....
.....

Jakie obiekty dziedzictwa kulturowego, które uległy zniszczeniu lub uszkodzeniu w wyniku wojny w Ukrainie, wymieniono w tekście artykułu?

.....
.....
.....

Jak nazywała się artystka ukraińska wspomniana w tekście? Jaką dziedziną sztuki się zajmowała?

.....
.....

Co to jest UNESCO?

.....
.....

W jaki przykładowy sposób polskie instytucje angażują się w pomoc w dziedzinie ochrony dziedzictwa i kultury w Ukrainie? Wejdź na stronę <https://nid.pl/centrum-ukraina/> i wypisz przykładowe materiały wysyłane specjalnymi transportami na Ukrainę w celu ratowania tamtejszych zabytków.

.....
.....
.....

Wejdź na stronę <https://nid.pl/centrum-ukraina/> i skopiuj poniżej logo Centrum Pomocy dla Kultury na Ukrainie.

Który akapit artykułu powinien być wyróżniony pogrubieniem jako tzw. lead (z ang. [li:d]), czyli wstęp, zajawka tego, o czym będzie tekst?

.....
.....
.....
.....

Który akapit twoim zdaniem dostarcza informacji drugorzędnych, biorąc pod uwagę wymowę całego artykułu?

.....
.....

Karta pracy nr 2

Wejdź na stronę internetową:

<http://edu.nid.pl>, na której znajduje się wiele ciekawych materiałów edukacyjnych z zakresu dziedzictwa kulturowego. Następnie znajdź tam za pomocą wyszukiwarki/lupy książkę dostępną on-line pt.: *Kronika Zabytkomaniaka*. Otwórz tom III i zapoznaj się z treścią ze strony 15.

Karta pracy nr 3

Obejrzyj film dostępny pod podanym linkiem i zapoznaj się z jego tłumaczeniem.

Niematerialne dziedzictwo kulturowe
jest bogate i różnorodne.

A dla ciebie co ono oznacza?

Myślę, że kolor, wspólnotę i hałas.

Kultura, tradycje. Korzenie i esencje.

QR kod <https://www.youtube.com/watch?v=2phs0pQlgWU>

Gdy słyszę o niematerialnym dziedzictwie kulturowym,
myślę o umiejętnościach, wiedzy, zwyczajach, ideach.

Kultura, pochodzenie i to, co było wcześniej.

Zdecydowanie pamięć, elastyczność,
coś bardzo kreatywnego.

Rodzina, tożsamość, odwaga, siła, wytrzymałość.

Jedność, mówimy o tradycjach, wartościach
i elementach, które łączą się z ludźmi,
odnoszą się do nas, które możemy potraktować
jako nasze dziedzictwo i naszą kulturę.

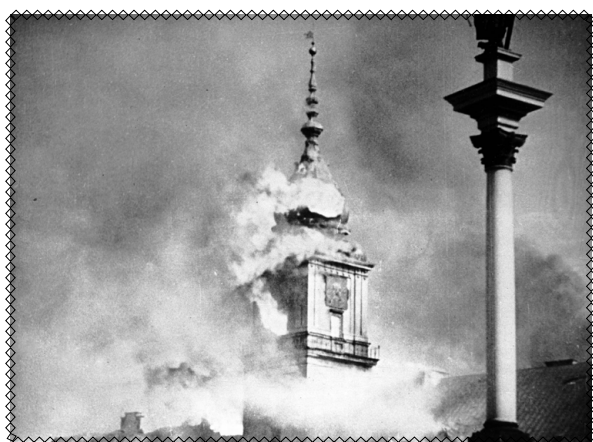
Przykładem jest taniec, muzyka i zawsze jest to
coś żywego, i ta cecha wyróżnia zdecydowanie
niematerialne dziedzictwo kulturowe.

„Różnorodność kulturowa wzbogaca nasze życie,
nadaje mu koloryt i dynamikę”.

Audrey Azoulay, dyrektor generalna UNESCO

Karta pracy nr 4

Żyjemy w kulturze obrazkowej, dlatego przygotowaliśmy dla Ciebie specjalne zadanie na „dekodowanie”. Spróbuj odkryć, w jaki sposób obrazy widoczne na karcie łączą się z zagadnieniami, które poruszałeś/-łaś w trakcie lekcji *Zakodowane połączenia – odkrywam bezcenny skarb – dziedzictwo kulturowe*. Możesz wybrać i „odkodować” tylko jeden wybrany obraz.

Warszawa, 1939 r.

Błękitna Tarcza

Guernica, Pablo Picasso

Globalizacja

Plakat kampanii UNESCO

Plakat kampanii Narodowego Instytutu Dziedzictwa

Pożar w Grecji

Goryl z jednego z afrykańskich parków narodowych

Machu Picchu, Peru